

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1993/28

Karar Sayısı : 1993/26

Karar Günü : 7.9.1993

R.G. Tarih-Sayı :13.09.1995-22403

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Nevşehir Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 11.11.1983 günlü, 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 4. maddesi ile 58. madde üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 133. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Özel radyo istasyonu kurarak yayın yapan sanık hakkında, 2954 sayılı Yasa'nın 4. maddesinin (a) ve (f) bentleri ile 58. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ve 2813 sayılı Yasa'nın 4., 9.

ve 12. maddesinin birinci fıkrasına yapılan yollama nedeniyle uygulanan bu Yasa'nın 32. maddesinin a-1. fıkrasına ve 4. maddesine göre yargılanması için Cumhuriyet Başsavcılığı'nca açılan kamu davası üzerine, Başsavcılığın görüşünü de alan Mahkeme, 2954 sayılı Yasa'nın 4. maddesiyle 58. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu görüşüyle iptali için 27.7.1993 günlü kararıyla doğrudan Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A. İTİRAZ KONUSU YASA KURALLARI :

11.11.1983 günlü, 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun iptali istenen maddeleri şunlardır :

1. "Madde 4- Radyo ve televizyon istasyonlarının kurulması, işletilmesi, idareleri ve yayınlarının düzenlenmesine ilişkin temel ilkeler şunlardır:

a) Radyo ve televizyon (...) (1) yayınlarının düzenlenmesi ile yurt içine ve yurt dışına yayın yapılması, Devletin tekelindedir. Bu tekel, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu tarafından kullanılır. Ancak, bu Kanunda belirtilen esaslara uygun yayın yapmak şartıyla polis ve meteoroloji teşkilatlarının devamlı ikaz ve duyuru maksadıyla radyo istasyonu kurmaları, sürekli ve kesintili radyo yayını yapmaları Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulunun iznine tabidir.

b) Radyo ve televizyon yayınlarının dinleyici ve izleyiciye seçme hakkı tanıyacak şekilde birden fazla kanaldan ve bütün yurt sathına yapılması esastır.

c) (Mülga: 12/1/1989-3517/7 Md.; İptal: Ana. Mah.nin 18/5/1990 tarih ve E.1989/9, K.1990/8 sayılı Kararı ile)

d) Kamu kurum ve kuruluşlarıyla gerçek ve özel hukuk tüzelkişilerinin kapalı devre televizyon sistemi kurmaları ve işletmeleri Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulunun iznine tâbidir.

e) Yurt içine yapılan radyo televizyon yayınları ile kapalı devre televizyon yayınlarının bu Kanunda belirtilen esaslara uygunluğu, Radyo ve Televizyon Yüksek Kurulu tarafından gözetilir, denetlenir ve değerlendirilir.

f) Her türlü radyo ve televizyon yayını için frekans planlama, tahsis ve tescil işlemleri 5 Nisan 1983 tarih ve 2813 sayılı Telsiz Kanunu hükümlerine tâbidir."

2. "Madde 58-

.....

Radyo ve televizyon verici cihazları 5 Nisan 1983 tarih ve 2813 sayılı Telsiz Kanunu hükümlerine tâbidir. (Üçüncü fıkra).

B. İLGİLİ YASA KURALI :

5.4.1983 günlü, 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun konuyla ilgili "Ceza hükümleri" başlıklı 32. maddesinin (a) bendi şöyledir:

"a) 12 nci maddeye göre ruhsatsız verici veya verici-alıcı telsiz tesisi kuranlar veya ruhsat aldıktan sonra bu tesisleri maddi çıkar veya siyasî amaçlarla veya Millî Güvenlik gereklerini dikkate almadan kullananlar altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar."

C. DAYANILAN ANAYASA KURALI :

Mahkemenin itirazında dayandığı Anayasa'nın değişik 133. maddesi de şöyledir :

"Madde 133- Radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir.

Devletçe kamu tüzel kişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzel kişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında, itiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin iptalini istediği kuralların bakmakta olduğu davada uygulanıp uygulanmayacağı sorunu öncelik taşıdığından, ilk inceleme raporu, dava dosyası ve ekleri, iptali istenen yasa hükümleri ve dayanılan Anayasa kuralı ile bunların gerekçeleri ve öbür yasama belgeleri incelendikten sonra bu konuya öncelik verilerek gereği görüşülüp düşünüldü :

Anayasa'nın 152. maddesinin birinci fıkrasıyla 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Yasa'nın 28. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir yasa veya kanun hükmünde kararname hükümlerini

Anayasa'ya aykırı görür yahut taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidir. Ancak, bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların o davada uygulanacak kural olması gerekmektedir.

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin bakmakta olduğu dava, özel radyo istasyonu kurarak 2954 sayılı Yasa'nın temel ilkelerini ve radyo ve televizyon alıcı cihazlarının imal, ithal ve montajlarında uygulanacak esasları zedelediği gerekçesiyle Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bir vatandaş aleyhine açılmış kamu davası olup, aynı Yasa'nın 4. maddesinin ve 58 maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 133. maddesine aykırı olduğundan iptali istemini içermektedir.

Ancak, 2954 sayılı Yasa'nın 4. maddesi radyo-televizyon istasyonunun kurulması, işletilmesi, yönetimi ve yayınlarının düzenlenmesine ilişkindir. Bu madde, ancak ruhsat istenmesinde bu istemin reddi ya da kabulü durumunda sonuçlanacak yönetsel işlem nedeniyle uygulanabilir.

2813 sayılı Yasa'nın 11. maddesinde belirtilen frekans tahsis ve tescili de bu olayda yer almadığından, 4 maddenin (f) bendinin uygulanması da söz konusu değildir.

2954 sayılı Yasa'nın 58 maddesinin üçüncü fıkrasında radyo ve televizyon verici cihazlarının Telsiz Yasası hükümlerine bağlı olduğu belirtildiğine göre, bundan, birinci ve ikinci fıkralarda sözü edilen vericilerin de Telsiz Yasası hükümlerine bağlı oldukları, dolayısıyla 13. maddeye değil, telsiz cihazlarının imal, ithal ve montajını düzenleyen 29. maddeye gönderme yapıldığı anlamı çıkar.

Bir yasa kuralının, ulaşılabilecek sonuca etki yapması ya da anlaşmazlığın çözümünde dayanak olması durumunda, bakılmakta olan davada uygulanacak kural olduğunun kabulü gerekir. Olayda Telsiz Yasası'nın 32. maddesi uygulanacağı için, itiraz yoluna başvuru kuralları davada uygulanma durumunda değildir.

Ayrıca, itiraz konusu Yasa 11.11.1983 günlü olup, 12.9.1980'den ilk genel seçimler sonucu toplanacak TBMM Başkanlık Divanı'nın oluşturulduğu 6.12.1983 arasında yasalaştığından Anayasa'nın Geçici 15. Maddesi kapsamına girmektedir. Bu bakımdan anılan maddelerin Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülemez. Ancak, uygulanacak kural sorunu öncelik taşıdığından, Anayasa'nın Geçici 15. Maddesine göre karar vermeye gerek kalmamıştır. Yerel mahkemenin uygulamayacağı kuralın iptali istemiyle başvuru yapmaya yetkisi yoktur.

V- SONUÇ

Anayasa'nın 152. maddesinin birinci fıkrası ile 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesine göre, iptali istenen kuralların başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kural olmaması nedeniyle itirazın REDDİNE,

7.9.1993 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Esas Sayısı : 1993/28
Karar Sayısı : 1993/26

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Yılmaz ALİEFENDİOĞLU
Üye	Üye	Üye
Mustafa GÖNÜL	İhsan PEKEL	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Ahmet N. SEZER	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN
Üye	Üye	
Mustafa BUMİN	Sacit ADALI	